

PSICOLOGÍA DE LES DIFERÈNCIES INDIVIDUALS

1. QUÈ ÉS LA VARIABILITAT?

La variabilitat és conjunt de diferències a diferents nivells que poden presentar tots els individus d'un grup ja sigui de forma interindividual, intergrupal (amb més d'un grup) o intraindividual. Aquestes diferències depenen tant del parentiu (genètica i/o herència) com de l'ambient, que interactuen de forma recíproca. Cada individu té una herència única (a excepció dels bessons) així com un ambient únic, que el fa diferent a la resta en determinats aspectes. A més, les diferències poden ser directament observables com el color del cabell, l'alçada, etc. o bé que haguem d'utilitzar diversos mètodes per veure'n unes altres com el coeficient intel·lectual, caràcter, etc.

Com ja s'ha comentat, la variabilitat pot ser interindividual, intergrupal i intraindividual. Això és:

INTERINDIVIDUAL

Tal i com diu el seu nom, es refereix a les diferències o variabilitat entre diferents individus en un temps i un espai. Aquest tipus de diferències són l'objectiu principal de la psicologia diferencial. El mètode de representació més utilitzat per les diferències interindividuals sol ser la distribució normal.

Els individus tenen diferències que es poden veure, per exemple, en la manera com fan les coses. La mateixa activitat es dona de forma diferent quan la fa un o altre; aquí trobem la variabilitat interindividual. Això es deu a una variabilitat psicològica que es fa manifesta durant la vida de tot individu.

Per poder descriure adequadament aquesta variabilitat, ha estat necessari desenvolupar les tècniques de mesura adequades en aquelles dimensions que es volen estudiar, gràcies a la psicometria, la estadística, etc. que constitueixen instruments de medició que permeten una classificació objectiva dels individus en les diferents dimensions taxonòmiques.

INTERGRUPAL

Es refereix a les diferències existents entre grups que mantenen en el seu sí una o més propietats en comú, com per exemple el sexe, ètnia, anys, etc. No em de caure en l'error però, de pensar que aquelles diferències que es donen entre grups també es donaran entre individus. Des de la psicologia diferencial podem veure a més, que les diferències intergrupals són sobretot un mètode per poder comprendre les diferències interindividuals.

INTRAINDIVIDUAL

Al llarg del temps les persones canvien sorgint diferències en les mateixes. Així seria la variabilitat que trobaríem en un mateix individu prenent com a referència el pas del temps. Aquestes diferències poden ser tant en canvis físics com psicològics. Podem a més, analitzar les diferències intraindividuals segons dos termes:

- Canvis intraindividuals: corresponen a la variabilitat diacrònica i solen ser irreversibles i estar lligats als períodes de desenvolupament, maduració i vellesa entre d'altres. Són canvis individuals en els trets psicològics.
- Diferències intraindividuals: corresponen a la variació sincrònica i es refereixen als processos més generals com els estats d'ànim.

Normalment els canvis intraindividuals portaran com a conseqüència diferències intraindividuals, pel què trobem que aquests dos termes estan fortament relacionats.

Podem distingir (seguint a Fahrenberg, 1986), tres tipus de variabilitat intraindividual segons les seves propietats que descriurem més endavant; es tracta dels canvis reversibles, parcialment irreversibles i irreversibles.

- **POSEU EXEMPLES DE DIFERENCIES INDIVIDUALS: INTERINDIVIDUAL, INTERGRUPAL (LA CONSIDEREU REAL?) I INTRAINDIVIDUAL.**

Interindividual: la manera d'escriure és molt personalitzada. Dues persones que estiguin copiant un mateix text tindran una lletra i forma de moure la mà i/o escriure molt diferent. Inclòs quan un individu prova de imitar la manera d'escriure d'un altre, l'intent resulta força complicat.

Intergrupal: podríem considerar dos classes de nens petits del mateix curs. El que els diferenciaria com a grups seria que uns correspondrien a la classe dels girasols i l'altre a la dels dofins, però tot i això aquesta diferència no ens mostra cap dada significativa sinó que ens serveix, com he dit abans, com a mètode facilitador a l'hora de veure les diferències interindividuais.

Intraindividual: el canvi de nen a adolescent es caracteritza, entre d'altres, per l'aparició del pèl púbic. Aquest canvi l'acompanyarà tota la vida tot i que potser quan sigui gran la quantitat sigui molt més petita.

- **QUÈ SIGNIFICA EL CONCEPTE DE 'CANVI' (REVERSIBLE, PARCIALMENT IRREVERSIBLE I IRREVERSIBLE)? POSEU EXEMPLES.**

Reversible: serien canvis reversibles els ritmes biològics com per exemple el cicles de dia i nit, els canvis en la freqüència cardíaca o els diferents tipus de reacció a l'estrès.

Parcialment irreversible: serien aquells relacionats amb l'aprenentatge i/o alteracions psicològiques: per exemple aprendre a llegir o a escriure pertany a aquest grup.

Irreversible: aquí trobaríem els danys neurològics importants i el processos d'envelliment com l'estirada que es dona a l'adolescència.

2. ANALITZEU LES SEGÜENTS DADES DE SIGNIFICACIÓ I CAUSALITAT DES DE LA PSICOLOGIA DIFERENCIAL:

- **CORRELACIÓ ENTRE QI I ANYS D'ESCOLARITZACIÓ, $R = 0.70$**

La correlació és la relació entre variables no manipulades d'una distribució, que es mesura a partir de la covariació entre les dades. Indica la intensitat amb què es relacionen dues variables. Es tracta de la tècnica més utilitzada a la psicologia diferencial junt amb l'anàlisi factorial (derivat d'aquesta).

En el cas que ens ocupa trobem una correlació positiva que mostra que al augmentar A també ho farà de forma proporcional B i amb una forta relació, donat que el valor de R és superior a 0.50.

Tot i els resultats, no podem afirmar que hi hagi causalitat doncs el QI no té perquè ser conseqüència dels anys de escolarització ni viceversa. A més la correlació afegeix un tercer dubte: la possibilitat de que hi hagi un factor comú al QI i als anys d'escolarització que pugui influir en els resultats.

- MAGNITUD DE LA DIFERENCIA ENTRE MITJANES DE LA CAPACITAT VERBAL I GÈNERE, $D = 0.20$

D s'utilitza com a paràmetre essencial al metanàlisi i ens indica la magnitud de l'efecte de les variables que analitzem. En aquest cas e volen saber les possibles diferències entre homes i dones respecte la seva capacitat verbal.

Si seguim a Cohen, un valor $d \geq 0.30$ es considerarà un efecte petit i per tant el valor donat correspon a aquesta descripció, amb el què no trobaríem diferències destacables entre gèneres en relació a aquesta capacitat.

- CORRELACIÓ ENTRE QI I TEMPS DE REACCIÓ DE $R = -0.76$

Trobem una correlació negativa pel què podem deduir que els canvis que es produeixen entre un i l'altre no tenen relació. Tot i això, aquesta correlació és forta o intensa ja que R és proper a -1 .

- CORRELACIÓ ENTRE QI MESURAT PER DOS TEST $R = 0.89$

Al trobar una correlació positiva, veiem que els canvis que es donen a les dues variables mantenen una relació. En vista de que $R > 0.50$, considerem que la relació que es dona és forta o intensa. Tot i això, i tal com hem dit abans, aquest resultat no implica que es doni causalitat.

- CORRELACIÓ ENTRE QI I NIVELL ECONÒMIC: $R = 0.04$

En aquest cas tornem a trobar una correlació positiva (o associació positiva), però el valor de R és menor de 0.20 , pel què diem que la relació entre el QI i el nivell econòmic és gairebé inexistent.

3. COMPLETAR LES SEGÜENTS FRASES:

- L'accelerament del cor davant d'una situació de por és un canvi **reversible**.
- Eysenck correspon a la tradició **correlacional** de la Psicologia científica.
- Wundt correspon a la tradició **experimental** de la Psicologia científica.

4. PREGUNTES TIPUS TEST:

1. El rang de variació del coeficient de correlació està entre ...

- a) 0 i 1
- b) -10 i $+10$
- c) **-1 i $+1$**
- d) 0 i 10

2. Per sobre de quin valor del coeficient es considera que la correlació és intensa o forta?:

- a) 0.30
- b) 0.40
- c) **0.50**
- d) 0.60

3. La magnitud de l'efecte és un indicador propi de ...

- a) l'anàlisi factorial
- b) **la metaanàlisi**
- c) l'anàlisi de la variància
- d) l'anàlisi correlacional

4. La magnitud de quines diferències és més gran?:
- a) entre grups
  - b) entre individus
  - c) intra individus
  - d) entre sexes
5. Quin d'aquests autors NO seria un 'psicòmetra'?:
- a) Binet
  - b) Pearson
  - c) Fisher
  - d) Galton
6. Quina d'aquestes tipologies és de base empírica, no racional?:
- a) trastorns de la personalitat del MCMI
  - b) tipus psicoanalítics
  - c) signes del zodíac
  - d) tipus hipocràtics
7. La primera manera d'estudiar la variabilitat psicològica humana ver ser:
- a) tipològica
  - b) zoològica
  - c) paleontològica
  - d) biològica
8. Quina(es) tendència(es) d'anàlisi de dades destaca(quen) en la Psicologia Diferencial?:
- a) mitja i desviació
  - b) anàlisi de la variància
  - c) correlació i anàlisi factorial
  - d) mitja i percentatges
9. Els ritmes biològics zircadians serien un tipus de variabilitat intraindividual ...
- a) irreversible
  - b) parcialment irreversible
  - c) reversible
  - d) parcialment reversible
10. Quin d'aquests autors va enunciar la teoria de la intel·ligència general o del factor 'g' d'intel·ligència?:
- a) Galton
  - b) Pearson
  - c) Spearman
  - d) Fisher

-A-